

HIGIENOS INSTITUTAS

Biudžetinė įstaiga, Studentų g. 45A, 08107 Vilnius, tel. (8 5) 262 4583,
faks. (8 5) 262 4663, el. p. institutas@hi.lt, <https://hi.lt>, e. pristatymo dėžutė 111958286
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111958286

PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

2023 m. kovo 20 d.

Kovo 22 d. – Pasaulinė vandens diena ir Baltijos jūros aplinkos apsaugos diena

Netrukus, kovo 22 d., bus minima Pasaulinė vandens diena, kurią 1992 m. inicijavo Jungtinių Tautų (JT) Generalinė Asamblėja. Lietuvoje ši diena Aplinkos ministerijos iniciatyva minima nuo 2000-ųjų. 2023 metų Pasaulinės vandens dienos tema – „Spartėjantys pokyčiai“ (angl. *Accelerating Change*). Atkreipiamas dėmesys, kaip svarbu yra kuo sparčiau ir laiku įgyvendinti pokyčius, kurie įgalintų didinti supratimą apie visų vandens segmentų svarbą, pasitelkiant partnerystę ir bendradarbiavimą. Taip pat primenama, kad 844 milijonai pasaulio gyventojų neturi prieigos prie švaraus vandens ir sanitarijos.

Šią dieną minima ir Baltijos jūros aplinkos apsaugos diena, paskelbta 1996 m. Baltijos jūros jūrinės aplinkos apsaugos komisija (HELCOM). Visų aplink Baltijos jūrą išsidėsčiusių valstybių, tarp jų ir Lietuvos, visuomenės turi žinoti, kad Baltijos jūra yra vienodai svarbi visų valstybių gyventojams, todėl visiems drauge reikia rūpintis jos ekologine būkle.

Kviečiama pasakoti istorijas, pareikšti savo mintis apie vandenį, su juo susijusius veiksmus ir galimus pokyčius ([World Water Day | United Nations](#))

Visą kovo mėnesį specialioje socialinės žiniasklaidos platformoje vyksta viešųjų pokalbių kampanija apie tai, kaip žmonės vertina vandenį visais jo naudojimo aspektais ir kokių veiksmų siūlytų imtis pokyčiams paspartinti. Žmonės turi žinoti, kad jie patys gali imtis priemonių, kad būtų užtikrintas švarus vanduo ir gera sveikata. Prie kampanijos prisijungti ir išreikšti savo nuomonę galima iki 2023 m. kovo 22 d. Jos metu papasakotos istorijos, nuomonės, pasiūlymai publikuojami Pasaulinės vandens dienos tinklalapyje (<https://www.worldwaterday.org>).

Kampanijos metu gyventojų pateikti pasiūlymai kartu su svarbiais vyriausybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų išipareigojimais prisidės prie Vandens veiksmų darbotvarkės (angl. *Water Action Agenda*), kuri bus priimta 2023 m. kovo 22–24 d. vykiančioje JT vandens konferencijoje. Konferencijoje taip pat bus pristatyta Pasaulio vandens plėtros ataskaita, kurioje itin akcentuojama partnerystė ir bendradarbiavimas (nuoroda į konferenciją [UN 2023 Water Conference, New York, 22-24 March 2023, https://sdgs.un.org/conferences/water2023](https://sdgs.un.org/conferences/water2023)).

Vandens situacija Lietuvoje

Lietuva – viena iš nedaugelio Europos šalių, kurios turi prieigą prie švaraus vandens ir kuriose centralizuotam vandens tiekimui naudojamas tik požeminis vanduo. Požeminis vanduo yra labiau apsaugotas nuo mikrobiologinės bei žmogaus veiklos cheminės taršos. Lietuvoje išgaunamo vandens gręžinio gylis paprastai siekia 30–50 metrų, o Klaipėdos krašte vanduo imamas ir iš 250 metrų gylio. Aukštą vandens kokybę lemia tai, kad geriamasis vanduo gaunamas iš giliųjų sluoksnių, kurie yra apsaugoti nuo paviršinės taršos, o tokio vandens paruošimas yra daug paprastesnis, palyginti su vandeniu, kuris ruošiamas iš paviršinių vandenų ar net iš sūraus jūros vandens.

Centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens kokybė yra nuolat kontroliuojama. Iš čiaupo bėgantis geriamasis vanduo yra saugus ir sveikas, jeigu jis atitinka Lietuvos higienos normos HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimus. Miestuose arba didesnėse gyvenvietėse žmonės vartoja požeminį vandenį, o mažose gyvenvietėse ir vienkiemiuose iki šiol naudojamosi šachtiniais šuliniais. Didžiausia šachtinių šulinių vandens problema – nitratai. Šachtinių šulinių vanduo, kuriame nitratų kiekis padidėjęs, kelia pavojų ne tik sveikatai, bet ir gyvybei.

Vanduo yra darnaus vystymosi pagrindas ir yra svarbus socialinei ir ekonominei plėtrai, sveikoms ekosistemoms ir pačiam žmogaus išlikimui, todėl turime nepamiršti, kad nesame apsaugoti nuo taršos incidentų, potvynių, šiukšlių patekimo į vandens šaltinius, klimato išdaigų ir kitų nepageidaujamų įvykių.

Daugiau apie 2023 metų Pasaulinę vandens dieną skaitykite:

<https://www.un.org/en/observances/water-day>

<https://www.unwater.org/news/world-water-day-2023>

Papildomos informacijos gali suteikti Higienos instituto Sveikatos stiprinimo centro Aplinkos sveikatinimo skyriaus vyriausioji specialistė Natalja Šliachtič mob. 8 626 24 291, el. p. natalja.sliachtic@smlpc.lt.

Cituodami ar kitaip naudodami šiame pranešime esančią informaciją, prašome nurodyti jos šaltinį.